

PREEKSCHETS

naar binnen - naar buiten

n.a.v. Kolossenzen 4:2-6

door ds. Cees van Duijn

Inleiding

Zendingswerk is dynamisch. Heel wat bewegingen worden er wereldwijd gemaakt om het Evangelie 'hoorbaar' en 'zichtbaar' te maken. Zendingen worden uitgezonden naar ver weg en dichtbij. Diverse activiteiten worden ontwikkeld. Alles komt in beweging. In het gedeelte wat in deze preekschets centraal staat bemerken we dat uiteindelijk al die bewegingen gedragen worden door twee bewegingen: naar binnen gaan (gebed) en naar buiten gaan (het christenleven leiden). Deze tweeslag blijft de hartslag van de zending. Uit deze twee bewegingen komen al onze bewegingen voort. Christus gaf als zendingsbevel: 'gaat dan heen'. De grens over. Dat is ook de grens van je eigen autonome ik. Om naar binnen te gaan: naar God toe. Maar ook naar de ander toe, ver weg en dichtbij. Naar buiten dus!

Exegese

Het eerste vers van ons hoofdstuk had beter gepast als afsluiting van hoofdstuk 3. Daar worden immers verschillende groepen in de gemeente aangesproken. En de 'heren' van vers 1 passen daar prima bij. Vanaf vers 2 is hoofdstuk 4 echt een slothoofdstuk van deze brief: nog wat slotopmerkingen, een enkele vermaning en ten slotte de afscheidsgroet. Nu kan deze beschrijving van dit hoofdstuk worden opgevat als een diskwalificatie. Alsof de inhoud van dit hoofdstuk voor ons niet interessant zou zijn. Het tegendeel is het geval. Dat geldt zeker voor het stukje dat in deze schets centraal staat. In kort bestek wordt ons heel veel aangereikt. Als dit ons niet in beweging krijgt?!

Vers voor vers

Vers 2

Houd sterk aan in het gebed

Aan het begin van zijn brief bracht Paulus het gebed al ter sprake. In vers 3 van hoofdstuk 1 schrijft hij: 'Wij danken de God en Vader van onze Heere Jezus Christus altijd wanneer wij voor u bidden'.

Paulus bidt voor de gemeente. In onze tekst is het precies andersom: Paulus vraagt of de gemeente voor hem wil bidden (zie vers 3). Begin en eind van de brief grijpen in elkaar.

Opvallend is de intensiteit van zijn verzoek. *Houdt sterk aan!* In het Grieks staat προσκαρτερεῖτε (proskartereite): een werkwoord dat we in het Nieuwe Testament regelmatig tegenkomen. Het wordt opvallend vaak gebruikt in combinatie met het gebed. Ik noem enkele teksten. In Handelingen 1:14 keren de discipelen na de hemelvaart van Christus terug naar Jeruzalem en komen ze bij elkaar in een bovenzaal. Ze blijven daar 'eensgezind volharden in het bidden en smeken...' In Handelingen

2:42 staat als typering van de gemeente vermeld: 'En zij *volhardden* in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden.' In Handelingen 6 worden zeven diakenen aangesteld zodat de apostelen 'zullen *volharden* in het gebed en in de bediening van het Woord.'

De aansporing tot volharding in het gebed komen we bij Paulus niet alleen tegen in onze tekst. Maar ook in Rom. 12:12: 'Volhard in het gebed.' En, in andere woorden, ook in 1 Thess. 5:17: 'Bid zonder ophouden.'

en wees daarin waakzaam

Deze toevoeging om waakzaam te zijn in het gebed onderstreept de oproep tot volharding. Het Griekse woord *γρηγοροῦντες* (*grēgorountes*) komen we in combinatie met het gebed ook tegen in Marcus 14:38: 'Waak allen en bid, opdat u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.' Zo waarschuwt Jezus in de hof van Gethsemané Zijn discipelen die in slaap gevallen zijn. Zonder directe lijn naar het gebed wordt dit werkwoord o.a. gebruikt in: 1 Kor. 16:13, 1 Thess. 5:6, 1 Petr. 5:8, Openb. 3:2, Openb. 16:15. Waakzaam zijn heeft in al die teksten niet zozeer de bedoeling om te wijzen op het gevaar om *afgeleid* te worden, maar meer het appèl om niet *misleid* te worden. Het heeft alles te maken met de verzoeken die juist in de eindtijd op de gelovigen zullen afkomen. Het gebed is nodig om overeind te blijven. Bidden is bidden in de eindtijd!

met dankzegging

Het begrip 'eindtijd' kan ons verschrikken. De tekenen der tijden die de Bijbel ons schildert liegen er niet om. Gebed is geen luxe maar bittere noodzaak om staande te blijven. Maar in één adem beklemtoont Paulus ook dat we bidden *met dankzegging* (*εὐχαριστία*, *eucharistia*). Letterlijk betekent dat woord: goede genade! We hoeven niet bang te zijn. Christus is sterker dan alle dreigingen die op ons afkomen.

Vers 3

Bid meteen ook voor ons

Paulus spoort niet alleen aan tot gebed, maar vraagt ook om voorbede. Zo concreet als deze apostel bidt voor anderen, zo concreet mogen zij nu bidden voor hem. Die overgang van gebed naar specifieke voorbede kom je ook tegen in Ef. 6. In vs. 18 onderstreept Paulus daar het belang van het gebed. En aansluitend vraagt hij in vs. 19: 'Bid ook voor mij.' In 2 Thess. 3:1 treffen we nog een voorbeeld aan van voorbede die Paulus vraagt: 'Verder, broeders, bid voor ons dat het Woord van de Heere zijn loop mag hebben en verheerlijkt mag worden, zoals ook bij u.'

Opvallend is dat in deze drie schriftgedeelten Paulus zijn persoonlijke omstandigheden noemt. Hij is als knecht van Jezus 'gebonden' (vers 3b); 'een gezant in ketenen' (Ef. 6:20a) en in 2 Thess. 3:2 spreekt hij over slechte en boosaardige mensen van wie hij verlost hoopt te worden. Toch staan bij het verzoek om voorbede zijn privé-omstandigheden niet op de eerste plaats.

dat God voor ons de deur van het Woord opent

Het beeld van de deur gebruikt Paulus ook in 1 Kor. 16:9 en in 2 Kor. 2:12. Met dit beeld geeft hij aan hoe noodzakelijk het is dat God alle barricades die tegen Zijn Woord worden opgeworpen wegneemt. Zo opent de Heere het hart van Lydia 'zodat zij acht gaf op wat door Paulus gesproken werd' (Hand. 16:14b). Die ervaring had Paulus al eerder opgedaan. Na de terugkomst van zijn eerste zendingsreis doet Paulus verslag in Antiochië. Hij vertelt 'wat voor grote dingen God met hen (Paulus en de andere zendingsarbeiders) gedaan had, en dat Hij voor de heidenen de deur van het geloof geopend had (Hand. 14:27). Het Woord vindt ingang! Deuren gaan open voor het Woord. Letterlijk staat er: de deur van het Woord. De deur richting de wereld moet open, maar de deur van het Woord zelf ook. In Ef. 6:19 is Paulus' verzoek om voorbede daar ook concreet op gericht: 'Bid ook voor mij, opdat mij het woord gegeven wordt bij het openen van mijn mond, om met vrijmoedigheid het geheimenis van het Evangelie bekend te maken...' Datzelfde woord 'geheimenis' (μυστήριον, mysterion) komen we in dit vers ook tegen. In deze wereld moet niet alleen de deur open voor het Woord van God; de deur van het Woord zelf moet ook voor ons open gaan.

om van het geheimenis van Christus te spreken

Dat geheimenis is in deze brief al eerder ter sprake gebracht. Je zou zelfs kunnen stellen dat dit geheimenis het belangrijke punt van deze brief is. In 1:26,29 heeft Paulus daar uitvoerig over geschreven: '...namelijk het geheimenis, dat eeuwen en geslachten lang verborgen is geweest, maar nu geopenbaard is aan Zijn heiligen. Aan hen heeft God willen bekendmaken wat de rijkdom is van de heerlijkheid van dit geheimenis onder de heidenen: Christus onder u, de hoop op de heerlijkheid.' Paulus weet zich geroepen om dit geheimenis te verkondigen. Het is hem duidelijk geworden en hij hoopt en bidt dat anderen het ook zullen ontdekken! Dat heeft hij niet zelf in de hand, daarom dit gebed!

vers 3b-4

om welke oorzaak ik ook gebonden ben, opdat ik dit geheimenis mag openbaren zoals ik erover moet spreken

Het feit dat Paulus op dit moment gebonden is, heeft alles te maken met dit mysterie. Toch maakt het Paulus niet monddood. Integendeel. Hij 'moet' erover blijven spreken. Niet dwangmatig, maar geroepen door Christus. En ook in deze omstandigheden van gevangenschap mag hij dit geheimenis uitdragen.

vers 5

Wandel met wijsheid bij hen die buiten zijn

Er zijn commentaren die stellen dat Paulus hier iets heel nieuws ter sprake brengt en er geen verband is met het voorafgaande. Maar sluit het 'wandelen met wijsheid' niet goed aan bij het 'voortdurend, waakzaam bidden met dankzegging?' Waarom zou zijn eigen verlangen om het Evangelie van Christus te delen met anderen hem ook niet inspireren om daar anderen toe op te roepen?

In het eerste vers van hoofdstuk 3 heeft hij de christenen in Kolosse aangespoord om de dingen te zoeken die boven zijn, waar Christus is, zittend aan de rechterhand van God. Ondertussen wordt het leven hier beneden niet vergeten. Het vervolg van hoofdstuk 3 is daar duidelijk over. De levenswandel van de christen komt ter sprake. Het christen zijn heeft juist alles te maken met het dagelijkse leven. Juist te midden van ongelovigen. Zij worden in deze tekst aan geduid met 'hen die buiten zijn'. Zij staan buiten het heil van Christus. Zijn zij een gevaar voor de christenen in Kolosse? Moeten zij zich tegen hen af zien te schermen? 'Wandel met wijsheid' adviseert Paulus de gelovigen. Heel nadrukkelijk staat die wijsheid in dit vers vooraan. En dan bedoelt hij geen intellectuele wijsheid maar heel praktische. Om de diepe inhoud van het geloof om te zetten in concrete daden.

en buit de geschikte tijd uit

In het werkwoord 'uitbuiten' (ἐξαγοραζόμενοι; exagorazomenoi) zit het woordje 'markt'. Letterlijk betekent het werkwoord daarom zoiets als: buit de markt uit. Benut het moment. Buit het ten volle uit! Uitbuiten is zoiets als uitventen. De aanduiding 'de geschikte tijd' is weergave van τὸν καιρὸν (kairon). In het Nieuwe Testament dikwijls de aanduiding van een heel speciaal moment. Een gelegenheid die God je biedt. Deze toevoeging onderstreept dat het 'wandelen in wijsheid bij hen die buiten zijn' inderdaad missionair geduid moet worden.

Vers 6

Laat uw woord altijd aangenaam zijn

Zo leven is vooral voor-leven: het leven met Christus laten zien. Ook woorden zullen daarbij gebruikt worden. Laat uw woord altijd aangenaam zijn. Voor 'aangenaam' staat er in het Grieks ἐν χάριτι (en chariti). Daar zit het woordje charis (genade) in. Zelf hebben jullie genade ontvangen, laat dat ook merkbaar zijn in jullie communicatie richting buitenstaanders. Niet vanuit de hoogte en afstandelijk maar aangenaam, vriendelijk! Om de ander met jullie woorden ter wille te zijn! In vs. 5 adviseerde Paulus hen om het juiste tijdstip te benutten. Hier onderstreept hij dat deze communicatie 'altijd' zo moet verlopen.

met zout smakelijk gemaakt

Zout geeft smaak aan het eten. Zonder zout smaakt het eten flauw. De communicatie met hen die buiten zijn moet niet soft maar pittig zijn. Er zijn uitleggers die de lijn doortrekken naar de offerpraktijk in het Oude Testament: bij de offers werd ook zout gebruikt. De missionaire levensstijl waartoe Paulus de gemeente van Kolosse oproept is dan ten diepste een offer. Christus Zelf typeert Zijn leerlingen als het zout van de aarde! Behalve 'smaak geven' zorgt zout ook voor het tegengaan van verderf.

opdat u weet hoe u iedereen moet antwoorden

Deze levensstijl zal vragen oproepen bij de omgeving. Gelovigen moeten op deze vragen een antwoord hebben. Ze doen dus niet maar alleen hun zegje, maar reageren ook.

Thema: Naar binnen - naar buiten

Indringend brengt Paulus het gebed ter sprake, toegespitst op de voorbede. 'Naar binnen' is het naderen in het gebed voor het aangezicht van God. Duidelijk wordt dat dat geen overbodige luxe is. Het is bidden in de eindtijd. Vandaar de notie van de waakzaamheid. Tegelijkertijd zorgt bidden niet voor verkramping maar juist voor een heilige ontspanning. We bidden immers met dankzegging. Paulus brengt een concreet voorbedepunt naar voren. We gaan 'naar binnen' om concreet te bidden voor de opening van de deur van het Woord. Het gaat erom dat de 'binnenkant' van het Woord, het geheimenis van Christus, ontdekt wordt.

Behalve naar binnen, gaan we ook naar buiten. Als we zelf het diepe geheim van het geloof kennen, willen we dat ook delen met anderen.

Ondertussen kan het een niet zonder het ander. Wie echt naar binnen is gegaan, gaat ook naar buiten. Wie naar buiten wil gaan, houdt het alleen maar vol door voortdurend ook naar binnen te gaan. Die wisselwerking is essentieel. Deze tweeslag is inderdaad de hartslag van de zending.

Preek

Vanuit de exegese kunnen de volgende lijnen worden doorgetrokken naar de prediking. De nadruk ligt hier op 'kunnen'. Het zijn een veelvoud van gedachten: keuzes moeten worden gemaakt. Tegelijkertijd wordt de eigen inbreng niet uitgeschakeld maar juist ingeschakeld.

Vers 2

- Bekend zijn de woorden van Luther: zoals een schoenmaker een schoen maakt en een kleermaker een jas, zo behoort ieder christen te bidden. Bidden is het handwerk van de christen. Ondertussen is voor veel christenen het gebed vaak kind van de rekening en schiet het er, vanwege o.a. een drukke agenda, snel bij in.
- Juist nu moeten wij de aansporing van Paulus ter harte nemen: om te volharden in het gebed! Het gebed kan verslappen door een te volle agenda, stelde ik zojuist, maar het kan ook verslappen vanwege teleurstellingen. Gebedsverhoringen blijven uit. Heeft bidden wel zin? Bidden is iets van de lange adem. Dat staat haaks op het tegenwoordige levensbesef: daar moet alles snel en direct!
- Vóór het sluiten van je ogen om te gaan bidden is het raadzaam om ze eerst eens goed open te doen. In welke tijd leven wij eigenlijk? Wat gebeurt er allemaal in deze wereld? Dat maakt ons 'waakzaam'. Wie 'tijdloos' bidt, heeft op een gegeven moment geen tijd meer om te bidden. Wie tijdbetrokken bidt, komt (gebeds)tijd tekort!
- Moet je als christen in een 'gebedskramp' schieten? In het gebed zijn we waakzaam 'met dankzegging' schrijft Paulus. Letterlijk staat er 'in' dankzegging. Je wordt gezet in de ruimte van Gods grootheid en van Christus' genade. Dat geeft lucht. Niet de omstandigheden zijn beslissend, maar Christus. Zo word je uitgetild boven je eigen dagelijkse beslommeringen en je eigen sores. Je ziet het grote plan van God dat zich voltrekt.

Vers 3

- Paulus verzoekt om voorbede. Daaraan gehoor geven is meer dan het inwilligen van een vriendelijk verzoek. Het is een uitnodiging om mee te doen met het (zendings)werk van God in deze wereld. Van Gunning is het bekende woord: God regeert deze wereld via de voorbede van Zijn kinderen. Je kunt daar natuurlijk enorm op gaan afdingen maar beter kun je gewoon gaan bidden: om de komst van Gods rijk, om de heiliging van Zijn Naam en om het geschieden van Zijn wil. Zo doe je mee. Zo strijd je mee.
- Het geeft te denken dat Paulus zijn privé-omstandigheden ondergeschikt maakt aan de belangen van het koninkrijk van God. Is dat 'typisch' Paulus of is het juist apart dat wij dat (vaak) niet doen?
- Bidden voor open deuren! Letterlijk: dat je bij mensen binnen mag komen! In hun huis. In hun leefwereld. Veel huizen zijn tegenwoordig bunkers: je komt er zomaar niet binnen. Om vertrouwen te winnen. Zo dat deuren open gaan. Eerst op een kier, vervolgens iets ruimer en ten slotte hopelijk helemaal! Ongetwijfeld zal het helpen als wij onze eigen deuren niet te dicht houden! Om zelf gastvrijheid in praktijk te brengen.
- Er zijn ook 'gesloten landen' in deze wereld. Je komt er als zending officieel niet binnen. 'Nog' niet binnen, zeggen we als christenen. We bidden immers om openingen! Geloven wij dat God de deur richting Noord-Korea kan openen? Welke landen plaatsen wij op onze dagelijkse voorbedelijst?
- Het is een kwestie van eerlijkheid om ook bij jezelf de natuurlijke reflex om de deur dicht te houden te herkennen. Daardoor begrijp je een ander ook beter.
- Wij praten mensen het geloof niet aan, en wij kunnen mensen niet bekeren. Uiteindelijk is het Christus die de sleutel heeft.
- Paulus heeft het over de deur *van* het Woord. Om in het Woord het mysterie van Christus te ontdekken. Dat vereist studie en stilte.
- Paulus noemt het Evangelie van Christus een mysterie. In Kolosse waren er daar heel wat van. En ook vandaag de dag verbaas je erover waar mensen allemaal wel niet in geloven. Het een nog aparter dan het andere. Ons gebed vandaag: Heere God, laat mensen ontdekken hoe mooi het Evangelie is en dat Christus een geweldige Redder is. En, het lijkt me ook niet verkeerd om dit als kerk weer (opnieuw) te ontdekken.
- In Rom. 8:28 schrijft Paulus dat alle (ook de moeilijke) dingen in je leven moeten meewerken ten goede. Dat is voor hem geen theoretische uitspraak. Hier geeft hij aan dat zijn gebonden zijn hem niet hoeft te hinderen. Natuurlijk was Paulus die boeien liever kwijt dan rijk. Maar ondertussen is hij niet uitgeschakeld.

Vers 5

- Klinkt de aanduiding 'hen die buiten zijn' niet wat denigrerend? Alsof wij ons beter voelen? Vaak duiden wij ongelovigen aan als 'buiten-kerkelijken.' Maar is de aanduiding 'buiten' niet veel meer van toepassing op ons christenen? We zijn toch, zeker in onze cultuur, buiten-maatschappelijk? Toch laten wij het onderscheid 'binnen' en 'buiten' staan. Maar niet als kil feit. We gaan juist naar

binnen (in gebed) en naar buiten (missionaire levensstijl) om zij die 'buiten' zijn 'binnen' te krijgen. Wie binnen is voelt zich niet beter, maar bevoorrecht. En gunt dit voorrecht iedereen!

- We worden geroepen om het geloof zichtbaar te maken. 'Wandelen met wijsheid' is dus niet: zonder kleerscheuren door het leven zien te komen. In hoofdstuk 2:3 heeft Paulus geschreven dat in Christus al de schatten van wijsheid en van de kennis verborgen zijn. Belangrijk om deze wijsheid dus te visualiseren in de levenspraktijk van elke dag. Om in deze wijsheid te wandelen. Dat is een kwestie van oefening; om elkaar daarin onderling aan te sporen. In hoofdstuk 3:16 staat: Laat het woord van Christus in rijke mate in u wonen, in alle wijsheid; onderwijs elkaar en wijs elkaar terecht, met psalmen, lofzangen, en geestelijke liederen... Intern oefenen om het extern in praktijk te brengen.
- We moeten de geschikte tijd uitbuiten. Het juiste moment benutten om Christus ter sprake te brengen. Soms moet je even wachten en er nog even het zwijgen toe doen. Maar ook weer niet te lang. En zeker niet blijven zwijgen. Het is dus een kwestie van timing. Oog hebben voor het speciale moment. En daar heb je dus het gebed voor nodig.
- Wij gaan dus niet tijdrekken tot aan de dag van de wederkomst. We gaan ook niet onze tijd vullen met van alles en nog wat. We gaan de tijd goed besteden!

vers 6

- Wij kennen de uitdrukking: ik zal hem eens *ongenadig* de waarheid zeggen. Een christen vertelt een ander *genadig* de waarheid. Een wereld van verschil.
- Als wij zelf niet echt uit de genade leven is dat merkbaar in onze toon. Ons spreken klinkt dan wat arrogant en hooghartig. Een ander voelt dat feilloos aan.
- Ondertussen worden we niet geroepen om 'zoete broodjes te bakken'. Iemand schreef: Christus zei niet: jullie zijn het suiker van de aarde maar het zout. Je woorden aangenaam laten zijn betekent dus niet dat we alles goed moeten praten. Dan krijgen de mensen de smaak van het geloof nooit te pakken.
- Deze manier van communiceren is een offer. Je geeft jezelf daarin. Het komt op uit je totale wijding aan God.
- Onze manier van leven roept vragen op. Hopelijk positieve vragen. Dus niet: op zondags gaan jullie naar de kerk maar doordeweeks merk je er verder helemaal niets van. Andere vragen: geloof jij? Moet je altijd naar die kerk?
- Een ieder. Zo staat er heel nadrukkelijk. Geen standaardantwoord wat automatisch voor allen geldt. Per situatie moet je nadenken over wat het goede antwoord zal zijn. Dat is intensief en vermoeiend. Vandaar dat dit 'naar buiten gaan' ook alleen maar vol te houden is als je voortdurend 'naar binnen gaat'.

Illustratie

In zijn boek *De Bijbelse Missie* (Gods opdracht voor zijn kinderen) besteedt Christopher J.H. Wright ook aandacht aan dit gedeelte uit Kol. 4:2-4. Ik haal enkele gedachten naar voren. Hij onderstreept het gebedsleven van Jezus Christus. Voortdurend treffen we Jezus in gebed aan. Bij Zijn doop. Bij het

aanstellen van Zijn discipelen. Vlak voor Zijn sterven bidt Hij voor Zijn discipelen en wel speciaal met het oog op de toekomstige missie van de kerk in deze wereld. Ook het Onze Vader is ten diepste een missionair gebed. Wright onderstreept een specifiek gebedspunt van Jezus Christus, zoals vermeld in Mt. 9:36-38. Mattheus schrijft dat Jezus de menigte zag en innerlijk over hen bewogen raakte. Ze zijn vermoeid en verstrooid. Schapen zonder herder. En dan zegt Hij tegen Zijn discipelen: De oogst is wel groot, maar er zijn weinig arbeiders. Maar Hij laat het niet bij deze constatering, want onmiddellijk daarna volgt: Bid daarom tot de Heere van de oogst dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitzendt. Waarom klinkt dit gebed zo weinig in de kerk? Wright citeert vervolgens Hugh Palmer: 'Het is natuurlijk een gevaarlijk gebed. Het is er zo een dat het antwoord in zich heeft. Want wanneer de discipelen doen wat Jezus hun hier opdraagt, duurt het niet lang voordat ze zelf het antwoord op hun gebed blijken te zijn - als Jezus hen uitzendt (Matth.10).'

Ook in het boek Handelingen: gebeden intens verbonden met de missie van de kerk. En bij Paulus treffen wij dezelfde lijn aan. En ten diepste is dit de lijn niet alleen van het Nieuwe Testament maar van heel de Bijbel. 'Gebeden vergezellen het Bijbelverhaal uiteraard omdat het een oorlogsverhaal is: het verhaal van de grote historische strijd waarin God onophoudelijk de krachten van het kwaad en de duisternis trotseert, ze definitief verslaat aan het kruis van Christus en ze uiteindelijk zal vernietigen aan het einde van het verhaal.'

In het gebed doen Gods kinderen, de eeuwen door, mee in deze strijd.

Veelzeggend is het citaat van John Piper: 'Gebed is de walkietalkie van de kerk op het strijdtoneel van de wereld, ten diepste van het Woord. Het is geen huistelefoon waardoor de heiligen van alle tijdelijke gemakken voorzien kunnen worden. Het is bestemd voor mensen in actieve dienst. Als zij bidden tonen ze daarmee aan dat God almachtig is in zijn plan voor de volken. Een missie die voortgedreven wordt door gebed verhoogt de kracht van God. Wordt ze in gang gezet door menselijk handelen, dan verhoogt ze de mens.'

Liederen

Ps.2 (waakzaam zijn)

Ps. 62 (stil zijn, gebed)

Ps. 86 (de heidenen erbij)

Ps. 87 (het mysterie)

Ps. 123 (het gebed)

Liedboek 1973 Gezang 481 (O Grote God die liefde zijt)

Liedboek 1973 Gezang 44 (Dankt, dankt nu allen God)

Liedboek 1973 Gezang 479 (Aan U behoort, o Heer der heren)

Liedboek 1973 Gezang 473 (Neem mijn leven, laat het Heer)

Op Toonhoogte (2015) Gezang 225 (Door de wereld gaat een woord)